РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію аспірантки Мамки Валерії Віталіївни «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних сил України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність обраної теми дослідження. На сучасному етапі розвитку України, особливо в умовах війни Російської Федерації проти України, відбулися суттєві зміни у політичному, соціальному та правовому житті держави, що обумовило формування нових підходів до забезпечення правового захисту військовослужбовців, зокрема у сфері їх медичної та психологічної реабілітації. У зв'язку зі значним зростанням кількості військовослужбовців, які потребують комплексної медичної, психологічної та соціальної підтримки, питання формування ефективної системи реабілітації набуває особливої актуальності та стає одним із пріоритетних напрямів державної політики.

Формування ефективних організаційно-правових засад забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців сьогодні розглядається як важливе загальнодержавне завдання, яке безпосередньо пов'язане з гарантуванням прав і соціального захисту осіб, які виконують обов'язок із захисту незалежності та територіальної цілісності України. Нині питання реабілітації військовослужбовців виходить за межі суто медичної проблематики та потребує комплексного правового врегулювання, ефективного функціонування системи публічного управління у цій сфері, а також удосконалення механізмів адміністративно-правового забезпечення відповідної державної політики.

Крім того, реалізація курсу України на європейську інтеграцію та надання Україні статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу зумовлюють необхідність приведення національної системи медичної та психологічної

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 353 «42»
«3» 06 2026 р.

реабілітації у відповідність до європейських стандартів, а також впровадження сучасних підходів до організації реабілітаційної допомоги військовослужбовцям.

З огляду на викладене є підстави вважати, що обрана В.В. Мамкою тема наукового дослідження має комплексний характер і відзначається високим рівнем актуальності, значним теоретичним і практичним значенням для розвитку адміністративно-правової науки та вдосконалення державної політики у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наукові положення, висновки, рекомендації і практичні пропозиції, сформульовані дисертанткою, є аргументованими та переконливими.

Авторка дисертаційного дослідження продемонструвала високий теоретичний рівень узагальнення та викладу матеріалу, вміння застосовувати загально-наукові та спеціально-юридичні методи наукового пізнання (діалектичний, структурно-логічний, узагальнення, статистичний, компаративістський, історико-правовий тощо), аналізувати наукові джерела та нормативно-правові акти, судову практику. Використання широкого спектру методів наукового пізнання позитивно вплинуло на ступінь обґрунтованості одержаних теоретичних та практичних результатів.

Авторкою було доведено вміння надавати критичну оцінку науковим джерелам та ідеям інших дослідників, формувати самостійні висновки та аргументувати їх. Текст дисертаційної роботи засвідчує високий рівень підготовки дисертантки, її володіння технікою наукового-аналітичного пізнання та підтверджує наявність відповідних знань та уявлень про специфіку дослідження проблематики адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних сил України.

Достовірність та новизна наукових положень, висновків і рекомендацій.

Дисертація В.В. Мамки є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексних досліджень адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України, у якому з використанням сучасних методів наукового пізнання, здобутків вітчизняної та

зарубіжної юридичної науки, із урахуванням міжнародного та європейського досвіду, положень чинного законодавства України, міжнародних правових актів і рекомендацій міжнародних організацій, з'ясовано теоретичні та практичні проблеми правового регулювання у зазначеній сфері та розроблено науково обґрунтовані пропозиції й рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства.

Авторкою правильно визначено об'єкт і предмет наукового дослідження, а також чітко сформульовано його мету та наукові завдання, спрямовані на комплексне дослідження механізмів публічного управління у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, зокрема в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення.

Структура дисертаційної роботи є логічною та послідовною і складається з анотації, вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, а також списку використаних джерел.

Основні положення та результати дисертаційного дослідження відображені у наукових публікаціях авторки, зокрема у наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України та зарубіжних наукових виданнях, а також у тезах доповідей науково-практичних конференцій. Опубліковані праці безпосередньо пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, конкретизують та розвивають його основні положення, що свідчить про системність і послідовність проведеної наукової роботи.

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації та наукових публікаціях авторки, характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості, логічністю та аргументованістю, сформульовані з дотриманням вимог, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а також принципів наукової етики та академічної доброчесності.

Таким чином, навіть стислий аналіз основного змісту дисертації В.В. Мамки свідчить про те, що в ній проведено ґрунтовне теоретичне дослідження та сформульовано важливі наукові висновки, пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Усе вищевикладене дає підстави зробити загальний висновок, що зміст дисертації В.В. Мамки повною мірою розкриває тему дослідження та поставлені наукові завдання, у зв'язку з чим вона може бути оцінена як самостійна завершена наукова праця, яка свідчить про високий рівень фахової підготовки дисертантки у сфері адміністративного права та правового забезпечення реабілітації військовослужбовців

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані положення, висновки та пропозиції мають теоретичний та практичний інтерес, можуть бути використані для подальших наукових досліджень адміністративного права. Отримані дисертанткою результати були використані у науково-дослідній сфері, у навчальному процесі, у правотворчій та практичній діяльності.

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації. Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційної роботи Мамки В.В. засвідчив їхню повну ідентичність в частині формулювання мети, об'єкту, предмету, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних висновків. Зміст анотації відтворює основні положення тексту дисертації. Анотація не містить інформації, яка була б відсутньою в дисертації. Дисертація та оприлюднена анотація оформлені відповідно до вимог діючого Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022р. № 44.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Позитивно оцінюючи актуальність і високий науковий рівень проведеного Мамкою В.В. дослідження, його обґрунтованість і достовірність, наукову новизну, теоретичну та практичну значимість його результатів для вирішення низки правових проблем, що стосуються адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, звернемо увагу на дискусійні моменти і висловимо зауваження щодо окремих положень роботи, а саме:

1. У положеннях наукової новизни, зокрема в частині «дістали подальшого розвитку», авторка зазначає про необхідність подолання кадрового дефіциту шляхом оновлення освітніх програм, запровадження прискорених програм підготовки та перепідготовки фахівців, а також створення належних умов і фінансових стимулів для їх заохочення. Водночас наведені пропозиції мають переважно організаційно-управлінський характер і потребують більш чіткого адміністративно-правового обґрунтування, зокрема визначення нормативних механізмів їх реалізації, компетенції відповідних суб'єктів та інструментів фінансового забезпечення. Така конкретизація посилила б галузеву спрямованість і практичну значущість сформульованих висновків.

2. Підрозділ 1.3 присвячено становленню та розвитку державної політики щодо медичної та психологічної реабілітації в Україні, що є логічним і необхідним структурним елементом дисертаційного дослідження. Водночас заявлена назва підрозділу передбачає більш глибоке історичне занурення у генезис реабілітаційних практик на теренах України, тоді як авторка розпочинає виклад із 1991 року, лише побіжно згадуючи радянський спадок. На нашу думку, повноцінне дослідження становлення державної політики у сфері медичної та психологічної реабілітації вимагає звернення до більш ранніх історичних періодів, зокрема: досвіду надання допомоги пораненим і хворим у часи Руської держави, де вже існували певні практики відновлення здоров'я воїнів, зокрема при монастирях і князівських дворах; козацької доби, коли Військо Запорозьке виробило власні підходи до лікування та відновлення боєздатності козаків, а Запорозька Січ мала розвинену для свого часу систему медичної допомоги; періоду Української гетьманської держави, коли робилися спроби формування національних підходів до медичного забезпечення війська та цивільного населення; часу Української революції 1917-1921 років як першої спроби розбудови національної системи охорони здоров'я. Таке розширення хронологічних меж дозволило б не лише обґрунтувати назву підрозділу, а й продемонструвати історичну тяглість реабілітаційних практик в Україні, виявити їх національну специфіку та чіткіше окреслити періодизацію еволюції означеного процесу.

3. У підрозділі 2.3 «Адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації» авторка запропонувала поділ методів публічного адміністрування на правові, організаційні та економічні, що загалом відповідає усталеним підходам адміністративно-правової науки. Водночас потребує додаткового обґрунтування, чому саме така класифікація є оптимальною для цієї сфери, а також уточнення критеріїв її застосування з урахуванням специфіки реабілітаційних правовідносин.

Висловлені зауваження можуть бути враховані для оптимізації викладу проведеного дослідження, проте вони не ставлять під сумнів отримані дисертанткою наукові результати та досягнення, мають дискусійний характер і є суто рекомендаційними.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних сил України» є комплексною, самостійною, завершеною науковою роботою, яка містить нові та конкретні наукові результати, обґрунтовані на основі аналізу широкої джерельної бази.

Дисертантка володіє достатніми теоретичними та практичними знаннями за предметом його дослідження, продемонструвала знання доктринальних положень адміністративного та медичного права, здібність до самостійного здійснення наукової роботи на належному науково-теоретичному і методологічному рівні, вміння робити власні теоретичні висновки, рекомендації та пропозиції щодо удосконалення законодавства. Отримані висновки та рекомендації засвідчують високий фаховий рівень, на якому виконана дисертаційна робота. В дисертації Мамки Валерії Віталіївни дотримано доступний стиль викладу матеріалу, логічність і чіткість при формулюванні положень та висновків. Результати наукового дослідження повністю відповідають меті та поставленим завданням з обраної теми.

Аналіз апробації теми в публікаціях засвідчує її наукову актуальність, реалізовану в процесі оприлюднення основних результатів і положень дослідження. Актуальність обраної теми дисертації, постановка мети і завдань, обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та виклад авторського матеріалу в дисертаційному дослідженні свідчать про повноцінне виконання поставленого наукового завдання і повністю відповідають вимогам, що висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня «доктор філософії».

З огляду на викладене вважаю, що дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із подальшими змінами), Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року № 502) та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції 12 України 03 лютого 2017 року за № 155/3002,3 а її авторка – Мамка Валерія Віталіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Рецензентка:

професорка кафедри службового та медичного права
Навчально-наукового інституту права,
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
докторка юридичних наук, професорка **Іванна МАЦЕЛЮХ**

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Вх. № 353.47
«3» 06 2026р.

Підпис
Вченій
КАРА
3.06.